

ДАВЛАТ МЕХАНИЗМИ

РЕЖА

1. Давлат механизми: тушунчаси, таркибий қисмлари.

2. Давлат механизмида ҳокимиятлар бўлиниши принципи

3. Давлат аппарати тушунчаси

4. Давлат аппаратини ташкил этиш ва фаолиятини амалга ошириш тамойиллари

5. Давлат органлари тизими

6. Ўзбекистонда давлат ҳокимиятини амалга оширишнинг ҳуқуқий асослари

7. Ўзбекистон Республикасида жамиятни янгилаш ва демократлаштириш шароитида давлат механизмини ислоҳ қилиш масалалари

Тавсия этиладиган адабиётлар

1. Scott Veitch, Emilios Christodoulidis, Lindsay Farmer. **Jurisprudence: Themes and Concepts**. Second edition. – London: Routledge-Cavendish, 2012. -305 p.
2. Hans Kelsen. **General Theory of Law and State**. – Cambridge: Harvard University Press, 2009. –516 p.
3. Исломов З.М. **Давлат ва ҳуқуқ назарияси**. Дарслик. – Тошкент: Адолат, 2007. –916 б.
4. Одилқориев Х.Т., Тультеев И.Т. ва бошқ. **Давлат ва ҳуқуқ назарияси**. Дарслик / Х.Т.Одилқориев таҳрири остида. –Т.: Sharq, 2009. –592 б.

1.ДАВЛАТ МЕХАНИЗМИ ТУШУНЧАСИ

Биринчидан, давлат механизми тор ва кенг маъноларда тушунилади. Тор маънода давлат механизми - бу давлат ҳокимиятининг аппарати бўлса, кенг маънода эса у жамиятнинг сиёсий тизимидир;

Иккинчидан, давлат механизми анъанавий тарзда фақат давлат ҳокимиятининг аппарати сифатида тушунилади;

Учинчидан, давлат механизми – давлат аппарати, ташкилотлари ва муассасалари ҳамда давлат корхоналари тизимидан иборат бўлиб, улар воситасида давлат ҳокимияти амалга оширилади ва жамият устидан давлатнинг раҳбарлиги таъминланади.

ДАВЛАТ МЕХАНИЗМИНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ

**Давлат
механизми**

*Давлат
аппарати*

*Давлат
ташкилотлари*

*Давлат
муассасалари*

2.Ҳокимиятлар бўлиниши принципи

**-бу давлат ҳокимиятини қонун
чиқарувчи, ижро этувчи ва суд
ҳокимиятларига тақсимлани-
шидир.**

3.ДАВЛАТ АППАРАТИ ТУШУНЧАСИ

Давлат аппарати - бу давлат механизмининг бир қисми бўлиб, у давлат ҳокимиятини амалга ошириш учун берилган ваколатларга эга бўлган давлат органлари мажмуидир.

4. Давлат аппаратини ташкил этиш ва фаолиятини амалга оширишга доир тамойиллар қуйидагилардан иборат:

мамлакат барча аҳолисининг манфаатларини ҳимоя қилиш;

қонунийлик;

давлат аппаратини ташкил этишда халқчиллик (демократизм);

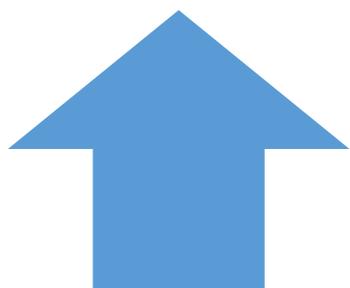
профессионализм, шу жумладан касб этикаси талабларига қатъий амал қилиш;

ошкоралик, яъни давлат ҳуқуқий жараёнларида бўлаётган ҳодисалардан аҳолининг хабардорлиги;

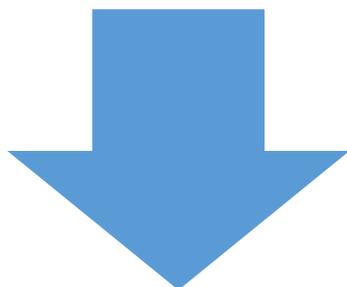
ҳокимият ваколатларининг тақсимланганлиги ва бошқалар.

5. ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ ТИЗИМИ

Давлат органи – бу қонуний асосда ташкил этиладиган, давлат ҳокимиятини амалга ошириш жараёнида муайян ваколатларга эга бўлган, давлат аппаратининг мустақил бўғини.

Давлат органи – бу давлат ҳокимият ваколатига эга бўлган ва белгиланган тартибда ҳамда ўзига берилган ваколатлар доирасида компетенциясини амалга оширадиган давлат аппаратининг бир қисми.

6. Ўзбекистонда давлат ҳокимиятини амалга оширишнинг ҳуқуқий асослари қуйидагилардан иборат:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси.

2. Ўзбекистон Республикасининг қонунлари.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон

**4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар
Маҳкамасининг қарорлари. .**

**5. Вазирликлар, давлат қўмиталари ва
идораларнинг ҳужжатлари.**

**6. Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг
қарорлари.**

7. Ўзбекистон Республикасида жамиятни янгилаш ва демократлаштириш шароитида давлат механизмини ислоҳ қилиш масалалари

Инсоният тарихидан маълумки, ҳар қандай жамиятда давлат ва бошқарувнинг моҳияти унинг туб мақсадларига мос бўлиши лозим. Шу жиҳатдан олганда, мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейин давлат ҳокимияти механизми миллий давлатчилигимиз тажрибаси ва умум эътироф этилган демократик тамойиллар асосида тубдан ислоҳ қилинди.